

Predgovor

Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Bjelovaru i Akademijin Razred za medicinske znanosti pripremili su 14. studenoga 2013. znanstveni skup pod nazivom *Zdravlje i kvaliteta života u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji*. U organizaciju skupa uključili su se Grad Bjelovar, Bjelovarsko-bilogorska županija, Ministarstvo zdravlja Republike Hrvatske, Opća bolnica u Bjelovaru i Zavod za javno zdravstvo Bjelovarsko-bilogorske županije.

Znanstveno vijeće Zavoda, pripremajući Program rada za 2013. godinu, ocijenilo je da su zdravlje i kvaliteta života izuzetno važni za daljnji uspješan razvoj Bjelovarsko-bilogorske županije. Stoga je Znanstveno vijeće odredilo cilj skupa i imenovalo članove Organizacijskoga odbora. Cilj skupa je da autori prezentiraju znanstvene i stručne radove iz izabranih struka kliničke medicine i javnog zdravstva te suvremenih spoznaja radi očuvanja zdravlja i podizanja kvalitete života s posebnim osvrtom na Bjelovarsko-bilogorsku županiju. Ističemo činjenicu da je Zaklada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti financijski pomogla u podmirivanju troškova njegova održavanja.

Članovi Organizacijskog odbora skupa bili su: prof. dr. sc. Slobodan Kaštela, predsjednik (Zagreb), prof. dr. sc. Vladimir Strugar, tajnik (Bjelovar), prof. dr. sc. Jasna Čerkez Habek (Zagreb), prim. prof. dr. sc. Dubravko Habek (Zagreb), prim. prof. dr. sc. Mario Ivanuša (Zagreb), prim. dr. sc. Ivan Šklebar (Bjelovar), prim. dr. sc. Stjepan Grabovac (Bjelovar), prof. dr. sc. Darko Ropac (Split), mr. sc. Zlata Ileković-Pejić (Bjelovar) i dr. med. Vladimir Halauk (Bjelovar).

Autori su do 15. veljače 2013. dostavili Organizacijskom odboru prijedloge tema s kraćim sažetkom u kojem su prikazali cilj rada, metodologiju istraživanja, rezultate istraživanja i prijedloge zaključaka. Odbor je pristigle prijedloge prihvatio i zadužio autore da cjelovite tekstove izlaganja predaju do 15. travnja 2013. godine radi njihova pravovremenog upućivanja na recenzentski postupak u Akademiju s namjerom da se svi prihvaćeni prilozi objave u časopisu *Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru*, koji će se pripremiti i tiskati prije početka znanstvenog skupa.

U ovom, 7. svesku časopisa *Radovi*, objavljuje se 19 cjelovitih članaka autora koji su na skupu sudjelovali. Autori su se, razumljivo, bavili različitim aspektima zdravlja i kvalitete života, što je uvjetovalo slaganje članaka u časopisu prema određenom kriteriju. Međutim, to razvrstavanje ne možemo shvatiti u potpunom smislu riječi jer su pojmovi zdravlje i kvaliteta života međusobno međuovisni i uvjetovani.

Sadržaje prva tri članka povezuju spoznaje o događanjima oko trudnoće i porođaja kao što su majčina malnutricija, hipoksija i upala (prim. prof. dr. sc. Dubravko Habek), zatim povezanost uhranjenosti trudnice s porođajnom duljinom i težinom novorođenčeta (mr. sc. Alen Šelović) i osobita važnost prvih mjeseci djetetova života kao temelja budućeg razvoja (prim. mr. sc. Marija Čatipović).

Slijede tri članka o različitim problemima zdravlja i kvalitete života školske djece kao što su pušenje cigareta i kvaliteta života i glasa između bivših pušača i zdravih nepušača (prim. dr. sc. Stjepan Grabovac, prof. logoped Marko Opačić, dr. med. Ivana Ceronja, dr. sc. Zrinka Puharić i dr. sc. Ana Bonetti), o uhranjenosti prvoškolaca s isticanjem da je pretilost jedan od najozbiljnijih zdravstvenih problema (dr. sc. Zrinka Puharić i dr. med. Jelica Perasović) te o radu savjetovaništa službi školske medicine s preporukom da se razviju smjernice za škole o upućivanju djece u savjetovanište (dr. med. Ljiljana Josipović i dr. med. Bernarda Krnić).

Više je autora istraživalo i opisalo uzroke i posljedice pojedinih bolesti u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. U odgovoru na pitanje što sve utječe na visoku smrtnost od srčanožilnih bolesti navodi se više čimbenika, npr. demografska struktura, specifičnosti prehrane i razina tjelesne aktivnosti, socioekonomske prilike, organiziranost zdravstvene zaštite (prim. prof. dr. sc. Mario Ivanuša, prim. dr. sc. Zrinka Ivanuša i prim. dr. med. Verica Kralj). Važno je i pitanje kakvi su trendovi incidencije mortaliteta kolorektalnog karcinoma pri čemu se zaključuje da je mortalitet uzrokovan kolorektalnim karcinomom u porastu u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, što ukazuje na potrebu učinkovitije prevencije i liječenja (mr. sc. Davorin Diklić, dr. med. Josip Lovrić, dr. med. Inga Đaković). Već je dugo aktualno pitanje kako poboljšati zbrinjavanje bolesnika s akutnim moždanim udarom pa se na temelju analize stanja nameće potreba organiziranja mreže jedinica za liječenje moždanog udara (prim. mr. sc. Duška Šklebar). Već opisane uzroke pojedinih bolesti upotpunjuju zdravstvenostatistički pokazatelji o slici zdravlja u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji koja otkriva da su na prvom mjestu uzroka mortaliteta bolesti cirkulacijskog sustava (dr. med. Ivana Ceronja).

Četiri naredna članka možemo uvrstiti u javnozdravstveno područje. Prikazuju se neki javnozdravstveni podatci, npr. o natalitetu, mortalitetu, prirodnom kretanju i općoj stopi fertiliteta (prof. dr. sc. Darko Ropac i mr. sc. Ina Stašević), potom opisuje struktura zdravstvene zaštite koju čine domovi zdravlja, klinike, opće bolnice, specijalne bolnice, zavodi za javno zdravstvo, ustanove hitne pomoći i dr. ustanove (mr. sc. Ina Stašević i prof. dr. sc. Darko Ropac). Razmatraju se, nadalje, mogućnosti

poboljšanja kvalitete života u terminalnom stadiju neizlječive bolesti pomoću palijske skrbi, npr. uspostavljanjem hospicija kao posebne ustanove (dr. sc. Ivan Šklebar, prim. mr. sc. Duška Šklebar). Prikazuje se djelovanje spoznaja „Anti-aging“ medicine na očuvanje zdravlja sa stavom da se promjenom stila života može utjecati na smanjivanje kardiovaskularnih i malighnih bolesti (prof. dr. sc. Jasna Čerkez Habek).

Sljedeću, uvjetno rečeno, petu skupinu, u kojoj su četiri članka, ujedinjuje većim dijelom razmatranje kvalitete života. Naglašava se važnost povezanosti između samoprocijenjenog zdravlja i kvalitete života pri čemu se ukazuje na važnost unaprjeđivanja psiholoških, bioloških i socijalnih čimbenika koji utječu na zdravlje te posredno i na kvalitetu života (prof. dr. sc. Gorka Vuletić). Osobna procjena zdravlja jedna je od ključnih komponenti kvalitete života i subjektivne dobrobiti (prof. dr. sc. Dubravka Miljković). Kvaliteta života u suvremenim uvjetima, primjerice u uvjetima ekoloških problema, ratnih zbivanja i negativnih kretanja u gospodarstvu i ekonomiji poprima nove dimenzije i traži nova znanstvena objašnjenja (prim. dr. sc. Josip Čiček). Kada se raspravlja o kvaliteti čovjekova života, tada se može razmatrati koliko zdravlje, ali i bolest utječu na njegovu kvalitetu (dr. med. Vladimir Halauk).

U posebnoj je skupini članak u kojem autori prezentiraju podatke o stopi samoubojstava u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji čiji je uzrok ekonomska kriza koja mijenja svijest pojedinca i kolektiva, pa uz biološku predispoziciju rezultira povećanim rizikom suicidalnog ponašanja zbog čega je potrebno pravovremeno intervenirati preventivnim programima (prim. dr. med. Vinko Čatipović i prof. psihologije Darko Novalić).

S obzirom na raznovrsnost obrađenih tema, a koje su važne za zdravlje i kvalitetu života, te znanstveni pristup u njihovom istraživanju i interpretaciji možemo reći da je cilj znanstvenog skupa ostvaren. Time je Bjelovarsko-bilogorska županija dobila cjelovitiju sliku zdravlja i kvalitete života stanovništva kao i određene preporuke kako ta dva važna područja ubuduće unaprjeđivati i negativne trendove mijenjati.

Vladimir Strugar, upravitelj Zavoda
Slobodan Kaštela, voditelj Zavoda